

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.

Félévre 2 „

A m.-vásárhelyi takarékpénztár első közgyűlése.

M.-Vásárhely, jan. 24.

T. szerk. ur! Ha különben nem lennék is meggyőződve, programjából látom, hogy a helyi viszonyainkat érdeklő minden közleményt szívesen lát lapjában. Ennélfogva bátor vagyok inkább singhez, mint pennához szokott kezemmel a vásárhelyi takarékpénztár ez idei január 23-án kezdődött közgyűléséről rövidke tudósítást tenni. A helyett, hogy az egyéni ömlengés határtalan és unalmas mezejére tévedjek; igyekszem tárgyilagos lenni. Különben is „minden Demos-thénesnél szebben beszél a tett.”

Nevezett közgyűlés, a megalakulási teendők bevégezése után, Z. Dr. Knöpfler Vilmos igazgatói jelentését hallgatta meg, melyet, mint mondá, valóban „emelt kebellet” tehetett. E szakértelemmel összeállított becses okmányát a takarékpénztár első évi működésének terjedelmességén kívül, azért sem lehet czéлом vizsgágozni, mert a gyűlés határozata folytán rövid időn kinyomatni s a részvényeseknek megküldetni fog. Csak a közérdekebb mozzanatokat kívánom ismertetni, melyekből ki-ki meggyőződhetik, hogy zsenge intézetünk, ha csodákat nem mivelt is, de a kétkedést megingatni s a bizók meggyőződését erősebb alapra fektetni, tíz havi működése alatt is képes polt.

A takarékpénztár első alapját képezte, a múlt évben kibocsátott 900 db részvény után befolyt 45,000 frt.

A betételek, nevezett idő alatt, 125,960 frtra rugtak. E betételek az ily vállalatokhoz szokatlan, s ép azért idegenkedő közönség gondolkodásának jobbra térülését mutatják. De mutatják azt is, hogy intézetünk egyik szép czélját, a „takarékoságot” ép ott nem valósíthatta meg, hol arra legnagyobb szükség van. A betétek között inkább csak a város és vidék értelmes és jobbmodu polgárságát látjuk képviselve, holott a takarékpénztár főczélja épen az leendett volna, hogy a szegényebb osztályt szoktassa takarékoságra.

A fentebbi összegeken kívül vett az intézet kölcsön 10,000 frtot.

Igy sikerült a gondos és szakértő vezetőknek nyolcz hó alatt 394,164 frt forgalmat kimutatni, melyből 8663 frt nyers haszon folyt be. Ebből a betétek 5% kamatait, kezelési költségeket, igazgatói s gondnoki illetékeket, tartatékálapot stb. levonva, még mindig marad 828 forint kiosztandó tiszta haszon, vagy is minden befizetett 50 frtos részvény után 3 frt osztalék, mely — az üzletfolytatási időt tekintetbe vévén — a befektetett összeg 7 és 1/4 százalékát képviseli; ebbe számítva, annak 5%-kos kamatját is.

Az intézet, alapszabályai értelmében, váltó leszámítolási, előlegezési és zálogüzletet folytatott. Ezek közül legterjedelmesebb a váltóleszámítolási ág volt. Ebbe, 343 db váltó alapján 281,089 frtot számított le; mely összeget, leginkább — m. e 4/5 részben — a középvagyonu kereskedők, iparosok s földmivelők vettek igénybe és használatba, e rájuk nézve eddig nem létező forrásból.

Az előlegezési és zálogüzletágak kisebb forgalmat mutatnak, de a kisebb kölcsönöket kérők, itt is tulsúlyban vannak.

E tények, midőn egyfelől örvendetes tanuságot tesznek arról, hogy a kisebb vállalatok serény tevékenységet fejtettek ki; ugy másfelől azt is kétségen kívül helyezik: hogy nagyobb vállalataink csak ezután születnek még.

A kis vállalatoknak nem természete a szédelgés. Iparkodásaikban a „lassan siess, tovább jutsz” elve uralkodik, mit az is mutat, hogy az intézetnek egyetlen váltója sem szöruelt meg, s hogy deczem. 31-dikén egyetlen krajezár hátralék kamat sem volt.

Délután a gyűlés tovább folyván, bizottságok neveztek ki: a választmány kisorsolt tagjai helyébe más választásokat eszközölni; a volt választmány intézkedéseit, ez évi költségvetést megvizsgálni.

Ezek véleményes jelentései a 25-én folytatandó közgyűlésen lesznek tárgyalandók.

A könyvelő és pénztárnok eddigi csekély 500 és 600 frt fizetése 200—200 frtal javíttatott.

Szerk. nr becses engedelmevel, az ezután történendőkrol is fogok referálni.)*

—i.

Belföld.

Lónyai Menyhért pénzügyminiszter beszédéből,

melyet a képv. ház jan. 19-ik ülésén, az általános költségvetési vita berekesztéséül mondott.

(A bevezető elűzmények után így folytatá nagy hatású szónoklatát a pénzügyminiszter:)

Ezek után áttérek az ellenzék részéről mondottak elemzésére. Debreczen város tisztelt képviselője volt az első, ki a vitát megnyitotta; ennél fogva engedje meg, hogy legelőször is neki legyen szerencsém mondott beszédére csak két észrevételt tenni. (Halljuk!)

Beszédét azzal kezdi, hogy nem megy részletekbe, de szándéka azon általános benyomásról és azon szomorú képről szólni, melyet reá az 1870. költségvetésben foglalt számok tettek. — Ha nekem is szabad jellemeznem azon benyomást, és tán hozzátehetem, azon szomorú benyomást, melyet Tisza Kálmán képviselő ur beszéde reám tett, midőn azt mondja, hogy az 1870-ik évi költségvetés legfényesebb bizonyossága annak, mennyire igaz volt 1867-ben, midőn azt mondta, hogy annyi terhet raknak az ország vállaira, mennyit az megbirni képes nem lehet, — csak azt jegyzem meg: hogy sajnos, ha hazánk 3 év alatt tapasztalt anyagi fejlődése nem volt képes őt visszatartóztatni attól, hogy ismételve vissza ne térjen ezen már számos esetben nyilvánított állításra, hogy állapotunk siralmas s mindennek oka azon egyezség, melyet mi kötünk. — En ellenben azt állítom, hogy évről évre mindinkább bebizonyul az, hogy az 1867-ik év végén kötött egyezség habár nagy, de nem elviselhetlen terhet rótt az országra, mert mindenekelőtt megszerezte és biztosította számunkra a békét és nyugalmat, a saját ügyeink feletti szabad rendelkezést, az alkotmányos önállást, és ennél fogva megadta lehetőségét annak, hogy saját háztartásunkat anyagi erőnk emelésével rendezhessük, és vállalt terheinket mindinkább könnyebben elviselhessük. (Helyeslés jobb felől.)

Mi, kik az egyezséget közvetítünk, nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy mindent megkísértünk egy kedvező egyezség létesítésére, s annak létrehozásánál elmentünk azon határig, melyen túl a kiegyezés, tehát az alkotmányos önállás biztosítása bizonytalanná vált volna, és mert mi akartunk és tudtunk a multak történetén okulni, nem feledve és emlékünkből tartva azt, hogy az 1849. évi gyászos eseményeknek és az azokat követő szomorú 18 évek egyik főoka az volt, hogy az 1848-ban javaslatba hozott anyagi kiegyezés figyelmen kívül hagyatott, s a pragmatica sanction alapuló közös ügyek méltányos és mind a két

*) Kerjük is

Szerk.

részre nézve megnyugtató megoldása elmulasztott, (élénk helyeslés jobb felől) mi nem akartuk a nemzetet ismét kitenni a bizonytalanságnak, ezen kiegyezést közvetítettük és annak elfogadását a nemzetnek őszintén meggyőződésből ajánlottuk. Képviselő ur a kiegyezés megkötése óta nem most első ízben, de ismételve kárhoztatja és szemünkre hányja az egyezséget, melyet mi elkerülhetetlennek, valamint a vállalt terheket elviselhetőnek tartottuk, mit a tapasztalás is igazolt. Könnyű a létezőt roszalni, de arra csak az van jogosítva, ki a valószínűség határai közt kimutatni képes, hogy ő jobbat, czélszerűbbet tudott volna létrehozni (élénk tetszés a jobb oldalon), de miután senki sem volt képes kiszámítani azon anyagi és szellemi romlást, s azon beláthatatlan eshetőségeket, melyek talán hazánk és nemzetünk megsemmisülését vonhatták volna maguk után, melyek az 1867-ki egyezés visszautasításából és a kiegyezés felfüggesztéséből hazánk minden lakójára hárultak volna; és miután biztosan célhoz vezető jobbat, sem akkor sem azután, sem most képv. urtól nem hallottuk: ezen recriminációinak ismétlését jogosultnak el nem ismerhetem. (Elénk helyeslés a jobb oldalon) Tegnap beszédében ismét visszatért ezen állítására, Pulszky t. barátomnak válaszolván. Várva vártam, végre elmondja, hogy ha az ővállaira nehezedett volna a kiegyezés feleletterhének sulya, mit tett volna? (Félkiáltások a jobb oldalon: Semmit). De hiába; mert elmondta ugyan azt, mit kívánna... T. képviselő ur! A kívánatok országa nagy és széles. Szébbnél szebbet (Helyeslés jobb felől). Szébbnél szebbet, jobbnál jobbat mi is tudnánk kívánni, (ugy van jobb felől) de a komoly államférfiúnak nem kívánni, de kívinni kell, (Ugy van jobb felől) a sikert kell biztosítani, s annál az első feltétel: a kívánatokat a kivihetőség korlátai közt tartani. (Élénk tetszés jobb felől). (Folytatjuk.)

A Getse emberszereteti intézet.

A jelen 1870-ik év két nagy horderejű s városunkat közlő érdeklő eseményről nevezetesen, ez lévén a Getse Dániel, orvosudor által alapított emberszereteti intézet keletkezésének ötvenedik, és a helyi ev. ref. főtanoda fenállásának kétszázadik évfordulója.

Méltó tárgy, hogy városunk multjának e két ragyogó lapjára kegyelettel tekintünk, melyek egyike városunk és-székelő lakói nemes tette, főtanodánk létesítése körül, másika azon halál tünteti vissza, melylyel főtanodánk növeltje:

TÁRCSA.

Megnyitó beszéd,

melylyel b. Apor Károly a marosvásárhelyi kaszinó ezévi közgyűlését, jan. 23-án, megnyitotta.

Tisztelt Nagy-Gyűlés!

Az emberi társadalomnak létfeltétele alkatrészei ösztönszerű tevékenységének bizonyos meghatározott irányokbani összpontosítása, — s midőn a tervelő ész a változó viszonyokat mérlegelve, a jelen szükségleteiről gondoskodik, számításainak biztos eredményére csak úgy számolhat, ha az egyéni mozgást és természetszerű tevékenységet nem akadályozta, — másfelől azonban okos kimélylyel azon nemes alárendeltséget létesítette, mely tulajdonképen nem egyéb, mint szükségparancsolta feláldozása a mindnyájunkkal közös természeti jogok egy bizonyos részének a végett, hogy a társadalomnak fennállása biztosítva legyen.

Ezen alapszerződés társadalom és egyén között igazolja az emberek el nem vitázható követelményeit szabadság, jóllét és biztonság iránt s ezen követelményekben mutatkozó és nyilvánuló eltérések előidézői a különböző politikai pártoknak, melyeknek mindent felölelő munkássága csak is általános lehet s e mellett a nagy és irányadó elveknek feláldozása nélkül az emberi működésnek soknemű szétágazásait a tevékenységre zsbasztólóg nem hathatnak.

Politikai véleménykülönbség socialis irányu és érdekű társulásnak nem állhat ntjában s anyagi

Getse Dániel ezen nemes tettet századokra kiható emlékekkel örökíté meg. Méltó tárgy, hogy ezen szerkezetükre nézve különböző, de a művelődést, s így a valódi szabadságot és jóllétet előmozdító céljaikra ugyanazonos tényekre visszatekintsünk. Jelenben nem feladatunk, sem főtanodánk történelmét, sem Getse Dániel életrajzát eléadni, mindketőt röviden csak annyiban érintjük, mennyiben azok, az emberszereteti intézet keletkezésére, és állására mélyről szólani célunk, nagyobb világot vetnek.

Ezelőtt kétszáz évvel 1670-ben a vallás z vakbuzgóság és üldözés szomorú korában, történt az, hogy Sáros Patakon, az ev. reformátusok iskolájok erőszakkal elvetetett, a tanítók s tanulók elűzettek, és azoknak egy része vándorbotot véve kezébe, Erdélybe a vallásos türelem classicus földjére indult. A vándor csapat előbb Gyula-Fejérvárra húzódott, de onnat is elűzve végre városunkba talált ugyanazon évben menhelyet. Városunk lakói vendégszeretettel fogadák bé a sors üldözötteit, telepíték le őket, és ezáltal főtanodánk alapját megvetették.

Főtanodánk fentállásának százados emléke, előbb, 1818. jun. 18-án ünnepeltetett meg a városi nagytemplomban, mely alkalommal tanár s később ev. ref. püspök Antal János, és városi első pap Székely Márton tartottak megható egyházi szónoklatokat.

Ezen kegyeletos ünnepélyen jelen volt városi főorvos sz. ajtai Getse Dániel, ki is az ünnepély végeztével, az egynázi szónokok egyikét: Antal Jánost, többekkel együtt hazakisérven, először ottan nyilvánítá azon emberszereteti szándokát, hogy egy oly alapítványt kíván létesíteni, mely bár kezdetben jelentéktelen alapról állván, folytonos tökéletesítés folytán 100 év múlva, oly tökévé emeltessék, melynek kamatai, e város nevelő és jótékony intézetei, továbbá egyházok, szorgalmas mesteremberek, szegények fentartására és segélyezésére alkalmas legyen.

Getse Dániel ezen nemes szándéka kiviteléhez csak hamar hozzáfogott, mert már 1820-ba, tehát ezelőtt 50 évvel alapítványa számára kétezer s a gr. Kemény Miklós által e célra szánt egyezer forint összesen 3000 vto. mftot tűzött ki, egyuttal megirni kezdette az általa emberszereteti intézetnek méltán czimzett alapítványa szabályait, melyek teljesen és hiteles alakban 1824-ben készültek el és adattak ki. Alapítványát 1823-ban már 6000 vto nmt forintokra emelte, és 1824-ben bekövetkezett halála előtt, összes vagyonát, — kivéve egyes hagyományozásokat, e célra szentelte, és meghagyta, hogy gr. Kemény Miklós, tízezer rhft tartozásából,

és szellemi közjóllétre irányzott vállalatoknál az exigentiák tudományának szerep nem jutott, annak helytelen alkalmazása az embert minden socialis tevékenységétől megfosztja s emésztő fanatismusnak vagy renyhe tétlenségnak lesz előidézője s a nemes nagy feladat „excelsior“ soha valószínűségnek nem örvendhet.

De minő ötlet — kérdezni fogják önök, tisztelt uraim! hogy ezen cassinói nagy gyűlésen a szíves üdvözlésnek első helyre sorozandó nyilvánítása helyett, egyéni nézetemnek sietek kifejezést adni, szabadjon azonban becses elnézésök megnyerhetésére számolnom, midőn igazolásomra felémletem, hogy fenállhatásunk és gyarapodásunk létfeltételének tekintem, hogy ezen Casino-egylet politikai klubnak vagy a társadalom egyik vagy másik osztálya kiváltságolt gyűhelyének ne tekintessék s ilyképen egyesülésünk s ebből kifolyó törekvéseink iránt kellő tájékozottság létezzék.

Mi mindnyájan egy szellemi vállalatnak vagyunk egyenjogu részvényesek, párt és kaszt különbség nélkül, mi az egyéni meggyőződésnek kölesönösön megadjuk a méltányos tiszteletet, e termekben egyenlőknek tudjuk és ösmérjük magunkat, a hatalomnak, vagy a nép kegyének szolgálatában nem vagyunk, mint társalgó-egylet, s mint annak tagjai e helyen pártfogást, kegyet nem vadászunk, tisztán socialis érdekek hívták életbe s e téren akarunk továbbra is megmaradni. Ezen nemes város és kies vidéke már rövid havak multával közvetlen akadálytalan közlekedésbe jön a nagy világgal, idegen népek fiait kereskedés üzletkörünkbe hozandja, s mi természetesebb, mint, hogy a központ után fognak tudakozódni szívesen várt vendégeink, hol velünk

ennek fele a grófnak elengedtetvén, „az általa önként ígért és fentebb említett egyezer rhfttal együtt, összesen 6000 vto rhftat, fizessen alapítványa fundusul és basisul.“

Ezen utóbbi körülményekből kitetszik, hogy gr. Kemény Miklós csak névleg szerepel, mint alapítótárs, és hogy az egész alapítványt Gece tette a magáéból, mit tanusit azon körülmény is, hogy ezen 6000 frt, mint tiszta adomány a gróf halála után, az intézet javára a nagy-sajói uradalomhoz tartozó ó-solymosi rész jószágán végrehajtás utján felvétellett.

Az alapító-levél szövegét olvasva, melyet néhai ev. ref. püspök Antal János, az alapító benső barátja és nemes szándoka valóításában legmeghittebb tanácsadója, és előmozdítója 1840-ben Getse Dániel rövid életrajzával, nyomtatásban kiadott, egy hű tükrét látjuk abban egy az emberiség boldogításáért nemesen és magasztosan dobogó kebelnek.

Abból főleg megérthetjük, hogy Getse alapítványa, folytonos tökéletesítés egy millióra hatarozó, s az erre megkívántató időt egy századra azaz 1920-dik évre számítá ki. Az így egy millióra fölnevelt s állandósított alapítványa jövedelmeit, a helyi ev. ref. főtanoda, r. kath. gymnasium tanrendszerének tökéletesítésére, s ezek valamint a helybeli hórház tökéjének szaporítására, több egyházak, kezdő iaparosok felsegélésére, szegények ápolására stb. rendelte fordíttatni, még pedig nem csak e városra, hanem egész Erdélyre kiterjeszkedőleg.

Ezen hitfelekezeti különbséget nem ismerő, minden polgári osztály, valamint a művelődés és emberiség érdekeit fölkaroló alapítványa kezelését, a kir. főkormánysház és a ev. ref. Egyházi főtanács felügyelete és rendelkezése alá helyezte.

A helybeli főtanodára nézt, mintegy annak két százados fentállási évére kegyelettel megemlékeztvén, akép intézkedett, hogy a főtanoda, alapítványa keletkezése után az ötvenedik évben, tehát a jelen 1870-ik évben, a már tökéletesített összegek után járó kamatok egy százalékát, a maga felsegélésére fordíthassa és megrendelte, hogy ugyan ezen évben az általa megnevezett bizottmány tagjai összeülvén alapítványa állását és kezelését gondosan megvizsgálván, annak további az idők és körülmények kívánalmai szerinti kezelésére kellően intézkedjenek.

Getse Dániel alapítványa halála után, végrendeleti végrehajtó-biztosok u. m. Antal János, h. ügyvéd Incze István és városi tanácsos Virág Dániel közreműködésével által tisztábahozatván, az 1828-ban a még életbe levő édes anyjának

ösmerkedve magokat is ösmertessék, nem szabad tehát elhanyagolni az alkalmat, mely kínálkozik magunkat megösmertetni és másoknak becses ösmertességét megszerezhetni, most inkább, mint valaha égető szükség a káros elszigeteltséget kerülni.

Egyebeket mellőzve, csak ez egy körülmény is parancsolólag rendeli, hogy a megkezdett uton tovább haladjunk, a versenytől nem irtozunk, sőt ez fogja nemde uraim fokozni tevékenységünket, megerősít kitaratásunkban és sikerrel biztatja reményeinket.

Egyetértés, pontosság kötelezettségeink teljesítésében, egy kis tevékenység szóval és tettel, erkölcsi bátorság a félreértés és megtévelyítés embereivel szemben, és a központ, melyet alkotunk mind szélesebb körben fog tért foglalni.

Aláírt részvényeink fennállásukat biztosítják, az alapszabályokban eszközözendő módosítások a változott viszonyok követelményeinek kiefolyásai s épen azért bizton számolunk a tisztelt nagy-gyűlés osztatlan helyeslésére.

Örömmel használok fel ezen alkalmat az igazgató választmány tevékeny tagjainak egylettünk érdekében tanusított eredményes munkásságukért köszönetemet nyilvánítani s mindnyájunk elösmérését kifejezni.

Jegyző ur jelentésében leszámoland évi működésünkről erre nézve kérem becses figyelmöket. Évi költségvetésünkből szívesek leendének értesülni az évi kiadásainkról s ezekre nézve véleményeiket kikérem.

Önöknek uraim a beállott újévet szerencsétetem s magamat hazafi jó indulatokba ajánlvaz ennel a nagy-gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

haláláig kamatozó 22243 mfrt és 86 $\frac{1}{2}$ denárral az addig is az emberszereteti intézetnek kamatozó 10,245 mfrt és 22 denárral együtt 32,479 vto mfrtot 8 és $\frac{1}{2}$ denár összeget tett.

Mely összeg 1830-dik év végével 52,396 v-mfrt és 51 denárra emelkedett.

A mult 1869-dik év végével készült pénztárnoki kimutatás szept. az alapítvány tőkében 67,052 frt 58 $\frac{8}{10}$ kr és hátralék kamatokban 7577 frt 39 $\frac{6}{10}$ kr, tehát összesen 74,772 frt 23 $\frac{4}{10}$ kr oszt. ért. pénzösszeget képvisel.

(Folytatjuk.)

Értesítés

az erdélyi földtehermentesítési ügy haladásáról s jelenlegi állásáról.

Az erdélyi földtehermentesítési közegeknek, u. m. a Kolozsvárt székelő és alólírt királyi biztos. vezetése alatt álló kir. alapigazgatóság számvevőség és alappénztári hivatal, végül a valósító bizottságok által az 1869-ik évben kifejtett munkásság felől és a még hátralevő munkameenyiséget illetőleg a beállott újv. alkalmából az urbéri és dézsma-kárpótláshoz igényt tartó közönség azon érdekeltségénél fogva, melylyel ez ügy iránt a dolog természeténél és a fenntorgó viszonylatnál fogva viseltetik, — szükséges tudás és tájékozás végett ezennel a következő adatokról értesítettik:

1. A külső munka, vagyis a valósítás az erdélyi megyék és vidékek területén (a topánfalvi és zalatnai kincstári uradalom 24 és Fogaras vidékének 12 helységét kivéve), — továbbá Kraszna- és Zarándmegyékben teljesen be van fejezve: s a bizottságok most már csak is elkészített bejelentésekkel, s legelő- és erdő- kimutatások kiigazításával foglalkoznak.

Középszolnokmegyéből, hol két bizottmány dolgozik, valósítandó még 51 község és Kővárvidéke, mely utóbbiban folyó év jan. havában 1, s pár hó múlva két bizottmány kezd meg működését.

A székelyföldről beérkezett az 1869-ik év decz. végeig összesen 4016 székely urbériségi bejelentés. Ebből valósításra kiküldetett, s nagyobb részt valósított is 1336. Azonban megjegyeztetik, hogy a fennebbi összes mennyiségnek fele az irt. év két utolsó havában érkezett be, a valósítás pedig oerekasabban az említett év június havában kezdetetett meg.

2. A belső (u. m. az alapigazgatóságnál, számvevőségénél és a pénztári hivatalnál végrehajtott) munka- mennyiség kimutatására szolgáljon az alábbi táblázat, melyben az egy ügyágazatok az 1868-ik évben végrehajtott munka mennyiségével egybeillesztvük.

Alapigazgatóság beadványi jegyzőkönyvi száma	1868.	1869.
7803	14,469	

Az alapigazgatóság egyéb a fennebbi beadványi összeghez képesti tárgyakon kívül ellátott községi valósítási munkát	1868.	1869.
372	516	

Az alapigazgatóság kiállított kárpótlási határozványt, minden vételjogosultja nézve, az ugyanazon törvényhatóságokbeli községeket mind beleértve	1868.	1869.
1196	2138 db.	

Ugyan az alapigazgatóságnál kiadványoztatott	1868.	1869.
9753	15,601 db.	

Ugyanazonan utalványoztatott	1868.	1869.
904,150 frt.	2,475,875 frt.	

Ebből tett az urbéri végleges tőke 505,040 frt kiegyenlítési készpénz 17,828 frt. kamat hátralék

812,500 frt. kiegyenlítési készpénz 21,287 frt. dézsma-tőke 158,190 frt. kiegyenlítési készpénz 7711 frt. kamathátralék 89,220 frt. kiegyenlítési készpénz 7547 frt. és a visszakapcsolt részeké 1,001,685 frt. 4 kr. ;

a pénztárnál kiállított kötvény	1868.	1869.
3032	4318 db.	

a számvevőség megvizsgált kárpótlási határozványt	1868.	1869.
1170	2138 db.	

kiállított számfejtési okmányt	1868.	1869.
845	1239	

végül a külső (valósítási) munkát illetőleg valósított egész község	1868.	1869.
539	626	

3. Az alapigazgatóságnak 1870-ik évi derakasabb munka-tárgyait képezendik:

a) a véglegesből még előadandó 477 községi valósítási munkát;

b) a Középszolnokban és Kővárvidéken ezen év folyamában valósítandó községek, valamint ugyanez idő alatt valósítandó székely urbériségi bejelentések;

c) külön erdő- és legelő- kárpótlási határozványok, a mennyiben még eddigelé mind ki nem állítottak. Ezekre azonban megjegyeztetik, hogy ezek csak a mult 1869. július 17-ig ellátott végleges kárpótlási esetekre szorítkoznak, mert a melyek az irt. határidőn innen láttattak vagy láttatnak el, azokban az erdő- és legelő kárpótlás a véglegessel egyszerre állíttatik meg;

d) vegyes szolgálmányi esetek, a mennyiben azok egy része kiegészítés végett jelenleg még a valósító bizottmányoknál áll.

A fennebbi adatok — melyek egyébiránt a hivatali ügyvezetés és a vonatkozó jegyzőkönyvek alapján állítottak egybe, — azon örvendetes jelenséget engedik constatalni, hogy a földtehermentesítési közegek 1869-ik évi munkássága az előbbi évit minden irányban jóval felülhaladja és hogy az erdélyi földtehermentesítési ügy egyáltalában jelentékeny haladást tett, a végleges urbéri- és dézsma-kárpótlás pedig a befejezés felé nagy léptekkel közeledik.

Holozsvárt, 1870. évi jan. hó 11.

Az erdélyi királyi földtehermentesítési alapigazgatóság elnöksége.

Gr. Péchy, s. k.

Lajtántuli dolgok.

A miniszterválság tehát megtörtént. Születése óta gyökerén rágódott az egyetnemértés férgé, s most ugyszólván a parlamentben kívül történt meg az egész válság. „Ha megéri a gyümölcs, magától a földre hull alá.” A kabineti kisebbség: Berger, gr. Taaffe és Potocki személyében „kegyelemből” elbocsáttatott; Plener, mint legidősebb biztatván meg a kabinet újalakítása és vezetésével. Meddig tart e függő állapot, nem bizonyos. A felirati vita, — mely most javában foly — végéig, nagy hihetőséggel elhúzódik. Csak aztán akkor vége lenne! Erre ez idő szerint kevés a kilátás.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZAG. Legújabb hír Párisból azon győzelem, melyet a miniszterium a törvényhozótest 17-iki ülésében vívott ki. A kamrához kérés intéztetett aziránt: hogy Rochefort képviselő ellen a legközelebről közzétett s általunk is jelzett cikkeiért, a büntető eljárást megindítani lehessen. A nagy többség, 226 szavazattal, 34 ellenében, a perbefogatást megengedte. Különben a gyűlés, melyben e kérdés eldöntetett, igen izgatott volt. A közönség lázas izgultsággal tolongott a terembe, s a belépti jegyeket 150 frankon is vették. Rendőrök álltak ugyan a palota vasrácsozatai előtt, de katonaság nem volt látható.

OROSZORSZAG-ból hirlik: hogy a nemrég felfedezett Socialista összeesküvés egyik főin-

ditója Netschajef felfedeztetve elfogatott. Ezen kívül azzal is vádolják, hogy a moszkvai gazdasági egyetem egyik növendékét, Ivánofot, ki áruló hirben állott, meggyilkolta volna.

Színház.

(— r —) Vasárnap, jan. 23-án, „Csizmadia, mint kisértet”, népszinmu 3 felvonásban. Mint rendesen minden jó darab: üres padok előtt, — s hogy is ne mikor másnapra „Kosuth” van hirdetve. Az előadás, tekintetbevéve a működő erőket, lehető legjobban folyt le, mire különösen Dernői (Sas István), Kendi (Miska inas) és Erdei Hermína k. a. Sas uram leánya folytak be.

(— t —) Jan. 24-én, Kopeczki jutalmául: nagy kukulonumok és mükedvelők közremüködésével „Kosuth Lajos”, vagy a bécsi camarilla 1848/9-ben”, rémséges korrajz. Az előadást legvonzóbbá tévé azon bátorság, mely néhány mükedvelőt a jutalmazott iránti szivességből az első fellépés veszélyeivel való küzdésre birt. — Mit szóljunk a darabról? — ugy hiszem, hogy az ilyen darabok bírálaton alól szoktak heverni s ez még a szokottnál is nagyobb mérvben; de ezuttal bíráló volt maga a közönség, mely a zsufolásig tölté meg a termet; mert akadhat, a ki kockáztatni merné e kérdést: milyen lehet az a darab, melyet a m.-vásárhelyi közönség legszivesebben bámul és élvez? A mükedvelők: mükedvelők, s mint ilyenek — bár a nyilvánosság elé állva, följogosították a bírálatot megítélésükre — ezuttal mellőzhetők lehetnének. — Legalább Batthyáni (Mükedvelő ur) oly nagy összefüggéssel peregteté szerepét, hogy a nagy összefüggés nem engedte a szavak, vagy mondatok koronkiuti megszakítását. Jelasítot (Mükedvelő ur) legjobban képviselte egy katonaköpenyeg és sipka, s vajha a köpenyeg beszélni tudna, bizonyára nem egyszer segíthette volna ki zavarából azt, kinek vállait kelle fedeznie. Lenkei (Mükedvelő ur) mullattató érzései és szerelmeskedése nem egyszer fakaszták hangos nevetésre a közönséget, habár a mükedvelő urak között neki lehet legtöbb tehetséget tulajdonítani, ha hangja valamivel synpatheticusabb és erősebb volna. A színészek egy-két fokkal jobban játsztak a mükedvelő uraknál. Kendi, mint Kosuth és Dernői, mint Görgei, valamennyire komolyá igyekeztek tenni a darab menetét, de sikertelen. Az előadás — ugy általában véve — nagy vigasság közepette folyt le; volt benne Rákóczi-, Kosuth-mars, stb. stb. kiabálások, fennhangu megjegyzések stb., az eikély is mulattató jelenet színhelye volt, a mennyiben némely esetben az udvariatságság is lehet mulatságos. Csütörtökön, adatik mükedvelő urak közremüködésével, „A notre damei toronyór.”

VEGYES.

* **Király ő Felsége** ismét Bécsbe távozott Budáról, míg a királyi gyermekek, Felséges anyjukkal, hosszabb időt fognak az ország fővárosában tölteni.

* **Gr. Péchy Manó**, k. biztos ur ő nmlga 500 frtot adott az erdélyrészi felállítandó honvéd-zenekarra. Vajha minél többen követnék e nemes kezdeményezést.

* **A képviselőház** közelebbi ülései a költségvetési vitával foglalkoznak, mely igen sok érdekes momentumot tüntet föl; sajnáljuk, hogy lapunk szűk tere nem engedi a részletek közlését. Mindazáltal kötelességünknek tartók, hogy a pénzügyminister mély államférfiui belátásról tanuskodó beszédéből egyes, kiválóbb, részleteket közreadjunk. E közléseket mai számunkban kezdjük meg. Főlemlítjük még, hogy Tisza László interpellatiót intézett az igazságügyérhez az erdélyrészi sajtó-viszonyokat illetőleg.

* **A főrendiház** egész terjedelmében elfogadta a botbüntetés eltörléséről szóló t.javaslatot, a képviselőház szövegezés szerint, azon hozzáadással azonban, hogy e t.cikk az első folyamodásu k. törvényszékek föllállítása alkalmával léptetessék életbe.

* **Bartha Lajos**, Felsőfehérmegye képviselője és főbírája, e hó 19-én meghalt Pesten. A képviselőház jegyzőkönyvileg kifejezett sajnálkozással vette tudomásul e halál-esetet.

* **Az Egyenlőségi kör bálja**, e hó 22-én szép, de nem nagy közönség jelenlétében folyt le s különösen a táncosnókban vala érezhető hiány. A hazafias lelkesedés, úgy látszik, még nem hatott el sokaknál a szíven alól vagy felül, s Batthyány szobrára csak nagyon kevés jövedelem folyt be. Reméljük, hogy a kör másik táncvigalma — a honvéd-menház javára — nagyobb sikert fog fölmutatni.

* **A pesti esküdtsek** Porutz Jánost, a Federatiunea id. szerkesztőjét, egy a főfalvi ügyben írt s az említett lapban megjelent — lázító cikkeért — tekintettel fiatalására és feddhetlen előéletére — 6 havi fogságra, 200 frt bírságra s 41 frt perköltség fizetésére ítélte.

* **A képviselőház** mentelmi bizottsága Berzenczey László, Rákoczy János és Miletics

Szvetozár perbe-foghatására az engedély megadását ajánlja a képviselőháznak.

* **Szintársulatunk** eperette-előadásainak érdekességét nagy mértékben fogja emelni azon körülmény, hogy a zenekarban több műkedvelő is fog ezután közreműködni.

* **A m.-vásárhelyi önképző iparosság**egylet, „lobogójának beavatása czéljából,” febr. 1-sején nyílt táncvigalmat rendez. Belépti díj 80 kr. karzat 50 kr., állóhely 40 kr. jegyek válthatók Borsódi kereskedésében; a m.-ludasi társalgó pedig febr. 3-dikán rendez táncvigalmat saját és a m.-bogáti olvasó egylet javára, „partoljuk a szellemi jólét előhaladását” jelmonddal. Belépti díj 1 frt.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. január 24-én.)

5% metalliques	60.55
5% nemzeti kölcsön	70.55
860 államkölcsön	90.30
Bakészvény	724.—
Hitelrészvény	262.90
London	123.15
Ezüst	120.75
Árauy	5.80 1/2
Földt. ment. kötvény erd.	75.—
„ „ „ magyarh.	78.50
„ „ „ horvát-slavon	83.50

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Szász Béla.

HIRDETMÉNYEK.

(5) 1-1 Sz. 3413. 119. és 254. 1869. és 1870.

Árlejtési hirdetmény.

Udvarhelyszék tisztsége részéről ezenel közhirre tetetik, hogy

a) a Kadics és Bethlenfalva között a N.-Küküllő vizén levő fahíd 509 frt 67 kr. anyagár, 518 frt 71 kr mesterbér, 93 ígás- és 513 kézi napszám;

b) a Székely-Udvarhely keresztúri utvonalon N.-Galambfalván felül a „Vágás” patakán és ugyanazon utvonalon a K.-Galambfalva és Bethfalva között az „Avas” patakán levő hidak 118 frt 92 kr o. é. pénzösszeg 50 1/2 ígás- és 1533 kézi napszám;

c) a Hajosfalva sz.-keresztúri utvonalon Ujszékely között levő átereszt 101 frt 9 kr o. é. összeg 33 kézi- és 7 ígás napszám;

d) az A.-Boldogfalva között levő átereszt 52 frt 52 kr o. é. összeg, 25 kézi- és 6 ígás napszám;

e) az Ujszékely alsó végénél levő átereszt 82 frt 50 kr o. é. összeg 25 kézi- és 6 ígás napszám;

f) az ugyanott a „Bokros” patakán levő átereszt 108 frt 3 kr o. é. összeg 12 kézi- és 10 ígás napszám;

g) a Szt.-Ábrahám között az „Észak” árkan levő átereszt 130 frt 62 kr o. é. összeg, 45 kézi- és 39 ígás napszám és végre

h) a Szt.-Ábrahámon a „Gagy” patakán levő kőfal és hídfelezet 100 frt 84 kr. o. é. összeg, 63 kézi- és 14 ígás napszám

Mind kikiáltási árak előleges feltétele mellett, újraépítés, illetőleg kijavítás végett nyilvános árlejtés útján a legkevesebért vállalkozónak ki fognak adatni.

E czélból árlejtési határnapul a jelen 1870. évi febr. hó 25-én délelőtt 10 órakor Sz.-Udvarhelytt a székházánál a tisztségi irodában azon kijelentéssel tüzetik ki, hogy a további árlejtési feltételek, a műtani munkálatok s az e tárgyra tartozó többi ügyiratok a tisztségi iktató hivatalnál a szokásos hivatali órákban bármikor megtekinthetők.

Udvarhelyszék tisztségéből Sz.-Udvarhelytt, 1870. január 20-án.

Ferenczi Pál, Tibád Antal,
id. kir. bír. főjegyző.

(6)

Eladó birtok.

M.-Vásárhely és Sz.-Régen piacjai között, Vajda-Szt-Iván község és határán, lak és gazdasági épületekkel, kitűnő rétekkel, a Maros mellett, kiterjedése 115 hold. Értekezhetni M.-Vásárhelytt Szt-miklós-utca 710. ház sz. a.

(70)

HIRDETÉS.

METH S.

legnagyobb vászon és fehérnemű gyári raktára

Bécsben, Rothenthurmstrasse 29. sz.

bátorkodik a t. cz. közönséget azon igen előnyös alkalomra figyelmeztetni, melynél

fél becsáron

és biztosíték mellett hibátlan vászon és meglepő szép uri és női fehérneműt szerezhetni. A pamutnak olcsóbb beszerzése és olcsó munkaerő következtében azon kellemes helyzetben van nevezett gyár jelenleg, (míg a készletart) hogy e tekintetben jutányos árba nézve, rendkívülit nyújthat, mi a következő árjegyzékből is látható:

Vászon-árjegyzék:

- 1 db 30 rőfös fehérítettlen vászon becsár 12—14 frtig, most csak 6—7 frt a legf.
- 1 db 30 rőfös fehérítettlen, jó kéziszövet vászon becsár 18—20 frtig, most csak 9—10 frt a legf.
- 1 db 30 rőfös fehérített creasz vászon becsár 16—18 frtig, most csak 8—9 frt a legf.
- 1 db 30 rőfös jeles siléziai vászon becsár 24—28 frtig, most csak 12—14 frt a legf.
- 1 db 30 rőfös kitűnő rumburgi vászon 30—36 frtig, most csak 15—18 frt a legf.
- 1 db 38 rőfös irlandi czérnavászon becsár 28—32 frtig, most csak 14—16 frt a legf.
- 1 db 40 rőfös rumburgi czérnavászon becsár 30—36 frtig, most csak 15—18 frt a legf.
- 1 db 46 rőfös tiszta fehér orosz lenvászon becsár 34—38 frtig, most csak 17—19 frt a legf.
- 1 db 50 rőfös finom irlandi széles becsár 40—48 frtig, most csak 20—24 frt a legf.
- 1 db 50 rőfös hollandi szövés legalkalmasabb uri ingekre becsár 52—60 frtig, most csak 26—30 frt a legf.
- 1 db 50 rőfös brabanti szövés legfinomabb, legjobb és legtartósabb, ami csak létezik 60—80 frtig, most csak 30—40 frt a legf.

Rendkívüli nagy választéka a legnehezebb rumburgi szövésnek 24, 28, 30, 35, 40, 45, 50—60 frtért darabja, melyek azonban kétszer annyira becsülve vannak.

- 1 db 30 rőfös ágy-kanavász mindenféle színekben csikorra és koczkásra, becsár 14—18 frt, most csak 7—9 frt a legfinomabb.
- 1 db 30 rőfös igen finom és tartós pamutszöveti atlaszgradli, becsár 18—24 frtig, most csak 9—12 frt.
- 1 db 80 rőfös angol shirting (chifon) igen finom, s oly tartós, mint a vászon, becsár 18—24 frt, most csak 9—12 frt.
- 1 szegéss nélküli lepedő, 2 rőf széles, 3 rőf hosszú, csak 3 frt.
- 1 szegéss nélküli lepedő 2 egy negy. 3 rőf széles, 3 rőf hosszú, m. cs. 3 f, 50 kr. 4 frtig a legf.
- 1 damaszt asztalkészlet 6 személyre (1 asztalterítő hozzáillő 6 asztalkendővel) most csak 5, 6, 7, 8—10 frtig a legfinomabb.
- 1 damaszt asztalkészlet, 12 személyre (1 asztalterítő, hozzáillő 12 asztalkendővel) most csak 10, 12, 14, 16—20 frtig a legfinomabb.
- 1 tuczat konyhatörő, most csak 2 frt 50 kr. 3 frtig.
- 1 tuczat asztalkendő, vagy törölköző, különösen tartós, ára csak 4 frt 50 kr. 5, 6, 7, 8 frt a legf.

Zsebkendők árjegyzéke.

- 1 tuczat vászonzsebkendő, 1 frt 20 krtól 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6 frtig a legf.

11—12

- 1 tuczat nagy rumburgi vászonzsebkendő 3, 4, 5, 6, 7 frtig a legfin.
- 1 tuczat nagy rumburgi vászonzsebkendő, 3, 4, 5, 6—7 frtig a legfinomabb.
- 1 tuczat legfinomabb fehér francia batisztzsebkendők, ajour szegéssel, 8, 10, 12—18 frtig.
- 1 tuczat színes vászonzsebkendő burnóthasználók számára, igen finom és tartós, becsár 8—12 frt, megszerezhető 4—6 frtig a legfinomabb.
- 1 tuczat batist vászonzsebkendő, fehér vagy színes szegélyvel csak 5, 6, 7, 8, 9, 10 frtig a legfinomabb.

Férfi s hölgy fehérneműk árjegyzéke.

- 1 női ing jó vászonból 1 ft. 50 krtól 2 ft. a legfinomabb.
- 1 női ing kitűnő rumburgi vagy hollandi vászonból finom sziv-, vagy keresztalakú himzéssel, most csak 3, 3.50, 4, 5, ft a legfinomabb.
- 1 női ing, kitűnő rumburgi vagy irlandi vászonból, legelegánsabbban elkészítve, (az ugynevezett Erzsébet császárné ingek) most csak 5, 6, 7, 8 frt a legfinomabb.
- 1 női éji felöltő (corsette) kitűnő szép, most csak 5, 6, 7 frt a legfinomabb.
- 1 Eugenia császárné-éji corsette diszes kiállítással, most csak 4, 5, 6, 7, 8 ft a legf.
- Női alszoknyák 100 különféle párisi minta szerint, úgy szintén a most általánosan kedvelt szegbe vágott szoknyák himézve, varrott szegéssel, most csak 3, 4, 5, 6, 7, 8 frt a legfinomabb.
- Hölgy pongyolák a legfinomabb batisztból, valódi valencienni csipkével és csodaszép himzett betétekkel a legújabb és legelegánsabb, e nemben, 15, 18, 24, 30, 35 frt a legfinomabb.
- Női nadrágok finom shirtingból, vagy vászonból apró szegésekkel, vagy himzésekkel kitűnő kiállítás, most csak 2, 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri ingek, gallérral vagy a nélkül, fodrozott melllel vagy simán kitűnő finom chifonból, mely épen oly tartós mint a vászon, fehérén és színezve, most csak 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri ingek, legjobb rumburgi vagy irlandi vászonból, gallérral, vagy anélkül, simán, vagy fodrozott melllel a legújabb divat szerint erősen varrva, most csak 2, 2.50, 3, 4, 5, 6 frt a legfinomabb.
- Uri ingek legfinomabb batiszt mellbetéttel, legelegánsabb, ami csak létezik, most csak 6, 7, 8, 10—12 frt a legfinomabb.
- Uri gatyák ingek jó és tartós vászonból, félig magyar szabással, most csak 2.50, 3 frt a legfinomabb.
- Uri gatyák. igen jó és tartós vászonból magyar szabással nagy üléppel, most csak 2. 2.50 a legfin.
- 1 tuczat uri inggallér a legelegánsabbban és legújabb divat szerint, most csak 2.50 3. 4 frt a legfin.
- 1 tuczet uri kezelt a legelegánsabbak és legdivatosabbban kiállítva, most csak 4.50, 5, 6 frt a legfin.

Vevők: kik 25 frtig vásárolnak, egy finomul himzett batistz-kendőt; 50 frtig, egy csodaszép kávékészletet, (t. i. 1 kávé-abrosz hozzá illő 6 kávékendővel); 100 frtig vásárlók egy igen finom cachemir-asztalterítőt kapnak ráadásul.

Ingek vagy uri gallérok megrendelésénél a nyakbőse kiteendő.

Tisztelt vevőim kényelme kedvéért, az oly fehér neműkért, melyek nem jól állanak a testhez, vagy bármiképp fogva nem tetszenek, az értéket fizetett ár bérmentve visszaküldetik. — Kívánatra a készletben levő vásznakból minták bérmentve küldetnek

leveleket kérjük czimezni: **Meth S. Bécs,** Rothenthurmstrasse Nr. 29.